

BELLARMIN SZENT RÓBERT

Szeptember 17.

*Montepulciano (Toszkána), 1542. október 4. +Róma, 1621. szeptember 17.

„1542. október 4-én született. Szülei jámbor emberek voltak, különösen az édesanyja, akit Cinthiának hívtak és II. Marcellus pápa egyik nővére volt. Cinthia a jezsuita renddel páter Broët Paschasius révén ismerkedett meg. Paschasius atya a rend első tíz tagjának egyike volt, és betegsége miatt gyógyfürdő-kurára jött Montepulcianóba. Ezt az atyát Cinthia nagyon tisztelte és szerette, s általa a jezsuitákat is, olyannyira, hogy az volt a kívánsága: bárcsak mind az öt fia beléphetne a rendbe.”

Így kezdi Bellarmin Róbert bíboros rövid önéletrajzát, amelyet hetven éves korában vetett papírra. E néhány sor is érzékelteti a légkört, amelyben az öt fiú közül harmadikként fölnőtt. 1560-ban lépett be a jezsuiták közé, akiket a szülővárosában működő jezsuita kollégium növendékeként volt alkalma megismerni. Ragyogó tehetséggel megáldva a tudományos és írói munkásságban találta meg életének értelmét. „Felismerte, hogy a tudományokban való előrehaladáshoz elengedhetetlenül szükséges a szüntelen tanulás, és tanítói képességét arra kell használnia, hogy másokat is világosságához juttasson.” Nyolcvan évesen elmondhatta, hogy szerzetesi életének első napjától fogva soha nem kereste a kényelmet, és szüntelenül dolgozott.

Már pappá szentelése előtt, 1569-től tanított Löwenben, és minden vasárnap előadásokat tartott az egyetemistáknak. 1570 nagyszombatján Gentben szentelték pappá. Hat évvel később a Római Kollégium professzorának hívták meg. A Római Kollégium a jezsuita rend központi tanulmányi intézete volt, amelyet XIII. Gergely pápa idejében szerveztek meg, és a pápa iránti tiszteletből a „Gregoriana Egyetem” nevet kapta.

A teológia tantárgyai közé Bellarmin professzor emelte a kontroverzeteológiát, azaz a reformáció által vitatott teológiai tanítás kérdéseinek rendszerét. Előadásait négy nagy kötetben, *Kontroverziák* címmel 1586 és 1593 között adta ki Rómában. Ez a mű volt az ellenreformáció elméleti-tudományos oldala. Szerkezetében és anyagában a kor igényeit elégítette ki. A sors iróniája, hogy éppen a minden erejével a katolikus tanítás mellett harcba szálló Bellarminnak kellett megérnie, hogy a *Kontroverziák* első kötetét V. Sixtus pápa indexre tette, mert nem tetszett neki, ahogyan a szerző a pápa evilági hatalmát tárgyalta. Néhány hónappal később azonban a következő pápa fölülvizsgálta és hatálytalanította az intézkedést.

A pápai udvarban azonban tovább folytatódott az intrika Bellarmin ellen. 1594-ben, VIII. Kelemen idejében újra kifogásokat emeltek a *Kontroverziák* ellen. Az sincs kizárva, hogy egyik rendtestvére, a spanyol Toletanus állt az egyébként áttekinthetetlen áskálódások mögött, aki bíboros létére mindenáron meg akarta akadályozni, hogy Bellarmin is a bíborosi testület tagja lehessen. S való igaz, hogy Bellarmint, aki 1592 óta a Római Kollégium rektora volt, még mielőtt lejárt volna a három évre szóló megbízatása, kétéves szolgálat után provinciálisként Nápolyba küldték, azaz eltávolították Rómából. Kétségtelen, hogy ebben az intézkedésben a rendi vezetőség csak időleges megoldást látott, amit kényszerűségből alkalmaztak. Bellarmin tanári képességei ugyanis annyira nyilvánvalóak voltak, és a kormányzat feladatához annyira nem volt sem tehetsége, sem kedve, hogy ez a munka csak átmeneti jellegű lehetett. Önéletrajzában nem bocsátkozik az eset okainak elemzésébe, de egy jelentőségteljes mondatot mégiscsak leírt: „E hivatalában (ti. mint provinciális) sem töltött teljes három esztendőt, mert Toletanus bíboros halála után, 1597 januárjában VIII. Kelemen pápa visszahívta Rómába.”

Ezzel a mindenki által régóta áhított bíbornokság útjából elhárult az utolsó akadály is, és 1599 márciusában Bellarmin bíboros lett.

Még egy alkalommal részt kellett vennie teológiai küzdelemben. Az isteni kegyelem és az emberi szabad akarat viszonyáról a domonkos teológusok képviselőjében Banez, a jezsuiták képviselőjében Molina vitatkozott egymással. VIII. Kelemen a domonkosok véleménye felé hajlott. Bellarmin nagyon őszintén föltárta a pápa előtt a vita minden nehézségét, és óvta attól, hogy elhamarkodottan állást foglaljon és eldöntse a vitát.

Őszintesége jutalmaként a pápa Capua érsekévé nevezte ki, azaz ismét eltávolították Rómából. Ebben az esetben is ezt a jól bevált elvet alkalmazták: *Promoveatur, ut amoveatur*, azaz: Léptessük elő, hogy megszabaduljunk tőle.

1605. március 3-án meghalt VIII. Kelemen, és Bellarmin részt vett a konklávéban, amely XI. Leó pápát választotta meg. De mindössze négy hét után az épp hogy megkoronázott pápa meghalt, és ismét konklávékat kellett tartani. A nagyon befolyásos spanyol király három jelöltet támogatott: Baroniust, Bellarmint és Borghese bíborost. Baronius mindent megtett, hogy barátját, Bellarmint válasszák meg, de végül is hármuk közül Borghese lett a pápa, és az V. Pál nevet vette föl. Közvetlenül a választás után így írt Bellarmin egyik barátjának: „Azt, hogy Ön azt hitte, hogy megválasztanak pápának, és ezt kívánta is, jóakarata megnyilvánulásaként fogadom. Én azonban ezt a legnagyobb méltóságot nemcsak hogy soha nem kívántam, hanem mindig iszonyodtam tőle, és teljes szívemből kértem az Urat, emlékezze meg gyengeségemről, és ne engedje, hogy valaha ilyen veszedelmes magasságba kerüljek.”

Az újonnan megválasztott pápa már nem engedte vissza a híres teológust számkivetésébe, hanem ott tartotta maga mellett teológiai tanácsadónak. Ettől fogva haláláig Bellarmin bíboros a legfontosabb kongregációkban töltött be fontos hivatalokat, és azoknak az éveknek az egyházpolitikai vitáiba súlyos védőiratokkal avatkozott be a pápa oldalán. Egyik kollégája, a bíboros kollégium dékánja mondta Bellarmin halálakor: „Megtiszteltetésként tartom számon, hogy döntéseink meghozatalában mindig követtük az ő véleményét, mert mindig ez volt a legbiztosabb és a legjobb. És nem én voltam az egyetlen, aki az ő nyomában jártam. Mi, bíborosok, majdnem valamennyien követtük őt. Nem is egyszer fordult elő, hogy a tizennégy tagot számláló kongregáció egységesen megváltoztatta véleményét, miután meghallgattuk Bellarmint. Ilyen nagy volt személyének és tudásának a súlya. Halála után az emlékezete is így hat tovább: döntéseire tudunk támaszkodni, és tanácskozásainkon továbbra is orákulumként fog szerepelni, akivel szemben nem lehet ellenvélemény.”

A leghíresebb ügy, amellyel Bellarmin azokban az években foglalkozott, a Galilei-per első szakasza volt. Mint teológus biztos volt abban, hogy a csillagász pontos megfigyelései és a Szentírás lapjain írásba fektetett kinyilatkoztatás között nem lehet ellentmondás. Csupán azt a téves következtetést vonta le ebből, hogy Galilei véleménye nem lehet igaz, mert bizonyítékait nem tekintette véglegesnek és lezártak. Az *Officium* megbízásából 1616. február 26-án Bellarmin közölte Galileivel a végzést, amely a vitatott kérdésben hallgatást parancsolt neki. Nyilvánvaló, hogy Bellarmin minden tehetsége és a matematika és a csillagászat iránti személyes érdeklődése ellenére túlságosan rabja maradt kora közfelfogásának, és nem tudott elfogulatlanul ítéletet alkotni a kérdésben. Mindenesetre hatalmas tekintélye révén lett volna rá módja, hogy a Galilei-pernek az Egyházra nézve oly szerencsétlen kimenetelét megakadályozza.

Az utolsó mű, amely a fáradhatatlan szent tollából kikerült, ezt a címet viseli: *A jó halál művészete*. Az 1620-ban megjelent könyv lelki végrendeletének tekinthető, hiszen röviddel

megjelenése után saját maga is megízlelte a halált, és bizonyította annak hitelességét, amit leírt. 1621. szeptember 1-én látogatta meg a Quirinalon lévő Szent András-novíciátusban a bíborost a fél évvel korábban megválasztott XV. Gergely pápa. Szeptember 17-én halt meg Bellarmin Róbert, majdnem nyolcvan évesen.

Három évszázadnak kellett eltelnie ahhoz, hogy 1923-ban boldoggá avassák, jóllehet Rómában a halála után sokan remélték, hogy a szentté avatására is igen hamar sor kerül, s a tisztelete is megkezdődött. A Bellarmin-ügy azonban több szempontból problémás volt. Egyházpolitikai szempontokra is tekintettel kellett lenni, mert Franciaország megneheztelt Bellarminra egy írása miatt, amelyben a pápa tekintélyét védelmezte, s a franciák találva érezték magukat. Az Egyházon belül sok ellensége volt a jezsuita rendnek is, akik úgy érezték, hogy magát a rendet rövidítik meg, ha megakadályozzák a jezsuita bíboros szentté avatását. Így érthető az ügy elhúzódása. Annál föltűnőbb volt, hogy már két évvel a boldoggá avatás után, halálának 310. évfordulója napján XI. Pius pápa szentté és egyházdoktorrá avatta.

Nem csoda, hogy Bellarmin Róbert a nép körében nem lett ismert szent. Egész élete és tevékenysége ismeretlen maradt a nép előtt. Ez azonban nem csökkent az egész Egyházat érintő jelentőségét. Bellarmin ugyanis hosszú időn át meghatározó szerepet játszott az Egyház teológiájában -- éppen ezért kapta az egyháztanító megtisztelő címét. Kimagasló tehetsége egyoldalúságot is jelentett. Az egyik római követ, aki jelentést küldött a pápaválasztás idején az egyes bíborosokról, ezt írta Bellarminról:

„Bellarmint jósága miatt nagyon kedvelik, de tudós, aki csak a könyvek között él, és nincs jártassága a gyakorlati kérdésekben. Nem volna jó pápa, mert kizárólag az Egyház érdekeit tartaná szem előtt, és nem venné számításba a világi fejedelmek érdekeit. És nagy gondot jelentene neki bármilyen ajándék elfogadása.”

Egyoldalúságának volt természetes következménye az is, hogy részese lett a teológusok közötti vitáknak, s ezzel elég sok ellenséget szerzett, akikben a teológiai véleménykülönbség személyes ellentétté is alakult. Ezért volt szükség oly hosszú időre, hogy a szent bíborossal szemben kialakult előítéletek mind elhalványuljanak.

Ünnepét 1932-ben vették föl a római naptárba, május 31-re. 1969-ben halála napjára, szeptember 17-re helyezték át.

forrás: katolikus.hu/szentek

Bellarmin Szent Róbert

Bellarmin Szent Róbert (teljes nevén olaszul: *Roberto Francesco Romolo Bellarmino*), (Montepulciano, Toszkána, 1542. október 4. – Róma, 1621. szeptember 17.) olasz jezsuitaszerzetes, bíboros. Jelentős szerepet játszott az ellenreformáció idején. XI. Piusz pápa emelte az egyháztanítók sorába 1931-ben.

Élete

Elszegényedett nemesi családban született. Édesanyja, II. Marcell pápa nővére támogatta a jezsuita rendet, s Bellarmin is szülővárosa jezsuita kollégiumába került, majd 18 éves korában belépett a rendbe. Három éven keresztül tanult filozófiát a Római Kollégiumban, a jezsuita rend tanulmányi intézetében, majd teológiai tanulmányokba kezdett Monrealében és Padovában, ahol tomista tanárai voltak. A teológiát Leuvenben fejezte be, ahol alkalma volt megismerkedni a protestantizmus tanaival is. 1570-ben szentelték pappá Gentben. A kiváló teológus és szónok híre elterjedt egész Európában. 1576-ban XIII. Gergely pápa visszahívta Rómába, ahol a Gregoriana pápai egyetem apologetika tanszékének élére került. A kontraverzális teológiát kötelező tantárgy szintjére emelte. A tanítás mellett Gonzaga Alajos (Gonzaga Szent Alajos) lelki atyja is volt. Bírálta a pápai udvar világi szokásait, ezért könyveit 1588-ban betiltották, eltávolították őt Rómából, és Nápolyban lett a rend provinciálisa. VIII. Kelemen pápa idején rehabilitálták, és visszatérhetett Rómába. 1594-ben újabb betiltás következett, amikor a *Kontraverziák* (a protestantizmus elleni harc szellemi útmutatója) 3. kötetét adta ki. Ismét Nápolyba kellett visszavonulnia 1597-ig. Amikor visszatért Rómába, megírta katekizmusát. 1599-ben akarata ellenére felvették a Bíborosi Kollégiumba, majd püspökké szentelték. Giordano Bruno perében ő volt a főinkvizitor. Luis de Molina pelagianizmussal vádolt írásai miatt a dominikánusok és jezsuiták közötti vitában Bellarmin, jezsuitaként, a molinizmust támogatta. Ezért ismét kegyvesztett lett 1602-ben, és Capua érsekévé nevezték ki. 1605-ben XI. Leó pápavisszahívta, és teológiai tanácsadójává tett. Bellarmin Rómában hunyt el. A Sant' Ignazio templomban, Gonzaga Szent Lajos sírja mellett helyezték örök nyugalomra.

Művei

- Disputationes de controversiis christianae fidei adversus hujus temporis haereticos (1586-93)
- Christianae doctrinae explicatio (1603)
- Judicium de libro, quem lutherani vocant Concordiae (1585)
- De translatione imperii romani a Graecis ad Francos, adversus Matthiam Flacium Illyricum (1589)
- Tractatus de potestate summi pontificis in rebus temporalibus (1610)
- Explanatio in Psalmos